

Caldes o Caldetes

Caldes d'Estrac

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: (08393 Caldes d'Estrac)

Coordenades:

Latitud: 41.57248
Longitud: 2.52759
UTM Est (X): 460615
UTM Nord (Y): 4602419

Classificació

Número de fitxa 08032 - 36
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Ús actual: Social
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 009A00007
Fitxes associades:
[Ajuntament](#)
Autoria de la fitxa Octavi Mallorquí Vicens
Data de registre de la fitxa: dg., 01/01/2006 - 01:00

Descripció

La variant toponímica sobre la denominació de la població té més de dos-cents anys. El nom tradicional i històric de Caldes d'Estrac s'ha vist en alguns moments superat pel més popular de Caldetes. Ja és

documentat en textos del segle XVIII que Caldes d'Estrac també se la coneixia com a Caldetes. El nom de Caldetes té dos hipotètics orígens: el barri mariner conegut com Caldes de baix o Caldetes front al de Caldes de dalt o d'Estrac (però que a la llarga serien el mateix), o també hi ha la versió que per la calor de les seves aigües termals que, a diferència d'altres poblacions, té una gradació inferior faria que es conegués a la vila com Caldetes. Les dues hipòtesis semblen força versemblants, i per això mateix el gentilici de caldenc o caldetenc són d'ús habitual.

Observacions:

El millor exemple d'aquesta dualitat toponímica el trobem a l'estació de tren, on hi ha representades les dues opcions: la de Caldetas (en la seva versió castellana) en una conjunt ceràmic de principis de segle XX que ens evoca el passat turístic de la vila, i la moderna i actual del rètol de l'estació amb el nom de Caldes d'Estrac.

Història

Els documents més antics dels que disposem referent a la qüestió toponímica són del segle XIII, en la cessió dels terrenys a la Comunitat que regia l'hospital i en la que es diu "pòdium de Calidis", i un segle més tard en una visita pastoral d'un delegat del Bisbe de Barcelona en que es parla de "Calidis destarach". Ja en el segle XVIII tres personatges distingits tracten el tema: Bernat Espinalt es refereix a la vila únicament com Caldas de Estrach, mentre que el Baró de Maldà Rafael d'Amat i el funcionari judicial Francisco de Zamora usen les dues denominacions. L'any 1920 el consistori municipal presidit per Florentí Tió pren la iniciativa de demanar la substitució del nom de Caldes d'Estrac pel de Caldetes, per adequar la denominació oficial a la forma que, sobretot gràcies als forasters, s'havia fet més popular, dins i fora de la vila; la proposta no prosperà. El 1933 el nomenclàtor del Projecte de Divisió Territorial encarregat a Pau Vila considerà que el nom de la població hauria de ser certament Caldetes, però el consistori municipal republicà, presidit per August M. Argimon, es mostrà contrari. Es recolliren signatures (més de 500, que equivalia al 100% de la població adulta de la vila) i s'enviaren al president de la Generalitat, Francesc Macià, que també se'l convidà a visitar la vila per fer-li palès el malestar pel possible canvi de nom. El dia 28 de maig d'aquell any, Macià visità Caldes d'Estrac. Malgrat la mediació presidencial, Pau Vilà es mantingué ferm en la seva proposta, i finalment el conseller de governació, Josep Tarradellas, proposà la doble denominació. Durant la dictadura del General Franco per decret s'oficialitzà el nom castellà de Caldas de Estrach. A partir de 1976 sorgeix l'associació cultural Araomi favorable a la catalanització del nom. El 1980 l'Ajuntament, recolzat per una consulta popular, inicià els tràmits perquè el nom oficial fos Caldes d'Estrac-Caldetes, tractant d'acontentar les dues posicions, que en articles de premsa i discussions de carrer semblaven mostrar-se irreconciliables. El 1982 la Generalitat, amb el suport de l'Institut d'Estudis Catalans, comunicà que l'expressió catalana correcta havia de ser Caldes d'Estrac. El 1983 l'Ajuntament aprovà la denominació única de Caldes d'Estrac, si bé sol·licità poder fer servir també el nom de Caldetes, encara que no fos oficial, doncs considerava que era el més conegut. En aquesta situació ens trobem en l'actualitat (2006).

Bibliografia

BATLLE, A. (1985). Caldes d'Estrac o Caldetas: un vell plet. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac. COROMINES, J. (1965). Estudis de toponímia catalana. Barcelona. MOREU I REY, E. (1982). Els nostres noms de llocs. Palma de Mallorca.